Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍ ADVOKÁTKY
ELEANOR SHARPSTON
přednesené dne 18. června 2015 [1]

Věc C-298/14

Alain Laurent Brouillard
proti
Jury du concours de recrutement de référendaires près la Cour de cassation
a
État belge

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce Conseil d'État (Belgie)]

„Volný pohyb pracovníků — Výjimka týkající se ‚zaměstnání ve veřejné správě' — Směrnice 2005/36/ES — Uznání odborné kvalifikace — Pojem ‚regulované povolání' — Možnost účasti ve výběrovém řízení na referendáře Cour de cassation"

1. Projednávanou žádost o rozhodnutí o předběžné otázce předkládá Conseil d'État (Státní rada, Belgie; dále jen „předkládající soud") v rámci řízení, v němž belgický státní příslušník A. Brouillard napadá rozhodnutí výběrové komise ve výběrovém řízení na referendáře Cour de cassation (Kasační soud, Belgie), jímž mu nebyla umožněna účast v uvedeném řízení. Uvedené rozhodnutí bylo odůvodněno tím, že A. Brouillard nemá akademickou kvalifikaci požadovanou pro danou pozici, tedy doktorát, licenciát nebo magisterský titul v oboru právo udělený belgickou univerzitou nebo vysokoškolský titul získaný v zahraničí a uznaný jako rovnocenný příslušným úřadem v Belgii.

2. Alain Brouillard v zásadě poukazuje na to, že s ohledem na dosažené vysokoškolské vzdělání, včetně titulu specializovaného právníka lingvisty uděleného po absolvování ročního studia na francouzské univerzitě, ve spojení s odbornou praxí v oblasti dokumentační činnosti a zajišťování souladu znění dokumentů [2], má nezbytnou odbornou kvalifikaci. Tvrdí, že výběrová komise tím, že se zabývala pouze jeho akademickou kvalifikací, nepřihlédla k jeho právu volného pohybu jako pracovníka a k systému uznávání odborných kvalifikací v Evropské unii.

3. Předkládající soud žádá Soudní dvůr o výklad, zda články 45 a 49 SFEU a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/36/ES ze dne 7. září 2005 o uznávání odborných kvalifikací [3], pokud je použitelná v původním řízení, brání výběrové komisi v tom, aby A. Brouillardovi znemožnila účast ve výběrovém řízení z důvodu, že nemá požadovanou akademickou kvalifikaci, aniž by ověřila, zda nemá s ohledem na své vysokoškolské vzdělání ve spojení s odbornou praxí rovnocennou odbornou kvalifikaci.

1 — Původní jazyk: angličtina.

2 — Uvedená činnost mimo jiné zahrnuje překlad rozsudků a stanovisek do úředních jazyků Belgie a ověřování souladu mezi různými jazykovými verzemi takových dokumentů.

3 — Úř. věst. L 255, s. 22, v době rozhodné v původním řízení ve znění nařízení Komise (EU) č. 213/2011 ze dne 3. března 2011, kterým se mění přílohy II a V směrnice 2005/36 (Úř. věst. L 59, s. 4).

Právo Evropské unie

SFEU

4. Článek 45 SFEU sice zaručuje volný pohyb pracovníků v Evropské unii, avšak čl. 45 odst. 4 SFEU stanoví, že se uvedený článek nepoužije pro zaměstnání ve veřejné správě.

5. Článek 49 první pododstavec SFEU zakazuje omezení svobody usazování pro státní příslušníky jednoho členského státu na území jiného členského státu.

Směrnice 2005/36

6. Účelem směrnice 2005/36 je usnadnit volný pohyb osob (tedy včetně pracovníků) a služeb v Evropské unii [4]. Osobám, které získaly odbornou kvalifikaci v jednom členském státě, zaručuje právo na přístup ke stejnému povolání a jeho výkon v jiném členském státě, aniž by tím byla dotčena povinnost druhého členského státu uplatňovat nediskriminující, objektivně zdůvodněné a přiměřené podmínky pro výkon takového povolání [5].

7. Směrnicí 2005/36 není dotčeno použití čl. 45 odst. 4 SFEU [6].

8. Podle článku 1 („Účel“), pokud členský stát podmiňuje přístup k regulovanému povolání nebo jeho výkon na svém území získáním určité odborné kvalifikace, je povinen uznat pro přístup k tomuto povolání a jeho výkon odborné kvalifikace nabyté v jednom nebo více jiných členských státech, které jejich držitele opravňují vykonávat v tomto členském státě stejné povolání [7].

9. Článek 3 odst. 1 obsahuje následující definice:

„a) ‚regulovaným povoláním‘ [se rozumí] odborná činnost nebo soubor činností, u níž je přístup k ní nebo její výkon nebo jeden ze způsobů jejího výkonu v členském státě vyhrazen přímo nebo nepřímo na základě právních a správních předpisů držitelům určité odborné kvalifikace; takovým způsobem výkonu vyhrazeným právními a správními předpisy držitelům určité odborné kvalifikace je zejména používání profesního označení. [...]

b) ‚odbornou kvalifikací‘ [se rozumí] kvalifikace doložená dokladem o dosažené kvalifikaci, osvědčení způsobilosti uvedené v čl. 11 písm. a) bodě i) nebo odborná praxe;

c) ‚dokladem o dosažené kvalifikaci‘ [se rozumí] diplomy, osvědčení nebo jiné doklady vydané příslušným orgánem v členském státě určeným v souladu s jeho právními a správními předpisy, který prokazuje, že jeho držitel úspěšně dokončil odbornou přípravu získanou převážně [v Evropské unii]. [...]

[...]

e) ‚regulovaným vzděláváním a odbornou přípravou‘ [se rozumí] příprava, která je zaměřena speciálně na výkon určitého povolání a která zahrnuje studium, které je případně doplněno odbornou přípravou nebo zkušební praxí nebo praxí pod dohledem. [...]

4 — Bod 1 odůvodnění směrnice 2005/36.

5 — Bod 3 odůvodnění.

6 — Bod 41 odůvodnění.

7 — Uvedený účel odpovídá účelu směrnice Rady 89/48/EHS ze dne 21. prosince 1988 o obecném systému pro uznávání vysokoškolských diplomů vydaných po ukončení nejméně tříletého odborného vzdělávání a přípravy (Úř. věst. L 19, s. 16; Zvl. vyd. 05/01, s. 337), která byla směrnicí 2005/36 nahrazena. Viz rozsudek Komise v. Španělsko, C-286/06, EU:C:2008:586, bod 71.

[…]“

10. Článek 4 se týká účinků uznání kvalifikace a stanoví:

„1. Uznání odborné kvalifikace hostitelským členským státem umožňuje, aby oprávněné osoby měly v tomto členském státě přístup ke stejnému povolání, pro které získaly kvalifikaci v domovském členském státě, a vykonávaly je v hostitelském členském státě za stejných podmínek jako jeho státní příslušníci.

2. Pro účely této směrnice se povolání, které chce žadatel vykonávat v hostitelském členském státě, považuje za stejné, jako je povolání, pro které získal kvalifikaci v domovském členském státě, pokud jsou činnosti, které zahrnuje, srovnatelné.“

11. Podle čl. 13 odst. 1 („Podmínky uznávání“), který se týká obecného systému uznávání dokladů o odborné kvalifikaci, „[p]okud je v hostitelském členském státě přístup k regulovanému povolání nebo jeho výkon podmíněn držením zvláštní odborné kvalifikace, povolí příslušné orgány tohoto členského státu přístup k tomuto povolání a jeho výkon za stejných podmínek, jaké se vztahují na jeho vlastní státní příslušníky, žadatelům, které jsou držiteli osvědčení způsobilosti nebo dokladu o dosažené kvalifikaci, který jiný členský stát požaduje k získání přístupu k tomuto povolání a jeho výkonu na svém území […]“.

12. Podle čl. 14 odst. 1 nebrání článek 13 hostitelskému členskému státu požadovat, aby žadatel o uznání absolvoval adaptační období nepřesahující tři roky nebo složil zkoušku způsobilosti, zejména pokud i) odborná příprava, kterou žadatel absolvoval, se podstatně liší od obsahu osvědčeného dokladem o dosažené kvalifikaci, který je požadován hostitelským členským státem, nebo ii) regulované povolání v hostitelském členském státě zahrnuje jednu nebo více regulovaných odborných činností, které nejsou součástí příslušného povolání v domovském členském státě žadatele, a náplň odborné přípravy vyžadované v hostitelském členském státě se podstatně liší od obsahu zahrnutého v osvědčení způsobilosti nebo dokladu o dosažené kvalifikaci žadatele. Podle čl. 14 odst. 3 prvního pododstavce může hostitelský členský stát stanovit buď adaptační období, nebo zkoušku způsobilosti pro povolání, jejichž výkon vyžaduje přesnou znalost vnitrostátního práva a která v zásadě trvale spočívají v poskytování poradenství či pomoci v oboru mezinárodního práva.

Belgická právní úprava

13. Podle článku 135a code judiciare (soudní řád), „référendaires“ (referendáři) pomáhají Cour de cassation tím, že připravují práci soudcům a pracovníkům kanceláře Procureur général (generální prokurátor) [8], podílejí se na dokumentační činnosti, na překládání a zveřejňování rozsudků a na zajišťování souladu mezi francouzským a nizozemským zněním dokumentů. Článek 259k code judiciare stanoví, že do funkce referendáře může být jmenován pouze uchazeč, který je starší dvaceti pěti let a je doktorem práv nebo licenciátem v oboru právo; tyto tituly jsou v Belgii rovnocenné magisterskému titulu v oblasti práva [9]. Kandidáti jsou vybíráni ve výběrovém řízení, jehož výsledky platí po dobu šesti let. Podle článku 259l referendáře jmenuje král na tříleté zkušební období, po jehož skončení je jejich jmenování definitivní, nerozhodne-li král na návrh prvního předsedy Cour de cassation nebo generálního prokurátora jinak.

8 — Podle informací uvedených na internetových stránkách belgického ministerstva spravedlnosti je kancelář generálního prokurátora při Cour de cassation tvořena generálním prokurátorem, prvním generálním advokátem a generálním advokáty.

9 — Článek 2 zákona ze dne 30. prosince 2009.

14. V době rozhodné v původním řízení měla vláda Francouzského společenství na základě článků 43 a 44 nařízení Francouzského společenství ze dne 31. března 2004 o úpravě vysokoškolského vzdělání, o podpoře jeho začlenění do evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání a o refinancování univerzit (décret de la Communauté française du 31 mars 2004 définissant l'enseignement supérieur, favorisant son intégration à l'espace européen de l'enseignement supérieur et refinançant les universités) pravomoc přijímat obecná či individuální opatření, kterými se uznává rovnocennost studia absolvovaného v zahraničí s akademickými tituly udělovanými v daném společenství, včetně magisterského titulu v oboru právo.

Skutkový stav, původní řízení a předběžné otázky

15. Alain Brouillard je již několik let zaměstnán v oddělení Cour de cassation pro dokumentační činnost a zajišťování souladu znění dokumentů. Je licenciátem v oboru překladatelství (licencié en traduction), absolvoval dvouletý studijní program v oboru právo (candidature en droit) na belgické univerzitě [10], v roce 2006 absolvoval na téže univerzitě specializovaný roční studijní program v oblasti lidských práv, a pokud jde o školní rok 2009/2010, roční odborné studium v oboru právo, ekonomie, management, odvětví soukromé právo, specializace právník-lingvista (dále jen „roční odborný magisterský program") na univerzitě v Poitiers (Francie), kde mu byl po absolvování dne 22. listopadu 2010 udělen diplom magistra.

16. Dne 24. května 2011 se A. Brouillard přihlásil do veřejného výběrového řízení na referendáře Cour de cassation.

17. Dne 23. června 2011 podal k Francouzskému společenství žádost o uznání úplné rovnocennosti svého titulu získaného v ročním odborném magisterském programu v oboru belgické právo.

18. Dne 6. září 2011 oznámil předseda Cour de cassation A. Bouillardovi rozhodnutí výběrové komise, kterým byla jeho žádost o účast ve výběrovém řízení prohlášena za nepřípustnou. V uvedeném rozhodnutí výběrová komise konstatovala, že ke jmenování referendářem Cour de cassation je nutný titul doktora nebo licenciáta v oboru právo či magisterský titul v oboru právo udělený belgickou univerzitou, aby bylo zajištěno, že kandidát má potřebné schopnosti vykonávat v Belgii toto povolání. Alain Brouillard uvedenou podmínku nesplňoval, protože jeho titul získaný v ročním odborném magisterském programu nebyl Francouzským společenstvím uznán za rovnocenný magisterskému titulu v oboru právo udělenému v Belgii a zároveň neabsolvoval rozdílové studium na některé z belgických univerzit.

19. Dne 27. října 2011 zamítlo Francouzské společenství žádost o uznání rovnocennosti jeho titulu a uznalo tuto rovnocennost pouze na úrovni obecného magisterského titulu. Taková rovnocennost se spíše týká úrovně akademické kvalifikace než konkrétního obsahu daného titulu. Uvedené rozhodnutí bylo založeno na stanovisku právního a kriminologického oddělení komise Francouzského společenství pro uznávání rovnocennosti diplomů a bylo odůvodněno takto:

— „Udělením diplomu o absolvování studia práva se osvědčuje schopnost a technická odbornost, jež souvisejí s právním řádem, v jehož rámci byl diplom udělen. Taková studia absolvovaná v zahraničí proto neodpovídají požadavkům právnických fakult Francouzského společenství v Belgii, které svým studentům poskytují vzdělání pro výkon povolání právníka v rámci belgického právního systému.

10 — Před boloňskou reformou vysokoškolského vzdělávání byly součástí studijního programu „candidature en droit" zejména úvodní kurzy v různých právních disciplínách a tento program byl v zásadě podmínkou pro zahájení tříletého studia završeného udělením titulu licenciáta v oboru právo, jehož součástí bylo i studium hlavních oborů belgického práva a rovněž práva unijního a mezinárodního. Pro výkon advokacie bylo nutné získat titul licenciáta v oboru belgické právo (nyní titul magistra v oboru belgické právo). Studijní programy „candidature" a „licencié" byly později nahrazeny tříletým bakalářským studiem a dvouletým magisterským studiem.

— Některé studijní oblasti nezbytné pro dokončení studia 2. cyklu v oboru právo ve Francouzském společenství v Belgii (zejména závazkové právo, smluvní právo, správní právo a pracovní právo) nebyly v rámci [ročního odborného magisterského studia], o uznání jehož rovnocennosti je žádáno, absolvovány.“

20. Alain Brouillard napadl rozhodnutí výběrové komise a královská nařízení ze dne 20. září 2012, kterými byli jmenováni tři noví referendáři Cour de cassation u předkládajícího soudu, který se rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„(1) Musí být články 45 SFEU a 49 SFEU a směrnice 2005/36 [...] vykládány v tom smyslu, že se použijí v situaci, kdy belgický státní příslušník, který má bydliště v Belgii a nevykonával pracovní činnost v jiném členském státě, dokládá na podporu své žádosti o účast ve výběrovém řízení na referendáře belgického Cour de cassation diplom udělený [na základě absolvování ročního odborného magisterského studia]?

(2) Je funkce referendáře belgického Cour de cassation, pro niž článek 259k code judiciaire stanoví, že jmenována smí být pouze osoba, která je doktorem práv nebo licenciátem v oboru právo, regulovaným povoláním ve smyslu článku 3 směrnice 2005/36 [...]?

(3) Je funkce referendáře Cour de cassation [...] zaměstnáním ve veřejné správě ve smyslu čl. 45 odst. 4 SFEU, a je tudíž použití článků 45 SFEU a 49 SFEU a směrnice 2005/36 [...]čl. 45 odst. 4 vyloučeno?

(4) Jsou-li články 45 SFEU a 49 SFEU a směrnice 2005/36 [...] v projednávané věci použitelné, musí být vykládány v tom smyslu, že brání tomu, aby výběrová komise ve výběrovém řízení na referendáře Cour de cassation stanovila pro účast ve výběrovém řízení podmínku, že byl belgickou univerzitou udělen diplom doktora práv nebo diplom licenciát v oboru právo nebo že Francouzské společenství, které je příslušné na úseku školství, uznalo akademickou rovnocennost titulu [uděleného na základě ročního odborného magisterského studia] s titulem doktor, licenciát nebo magistr uděleným belgickou univerzitou?

(5) Jsou-li články 45 SFEU a 49 SFEU a směrnice 2005/36 [...] v projednávané věci použitelné, musí být tyto normy vykládány v tom smyslu, že ukládají výběrové komisi ve výběrovém řízení na referendáře Cour de cassation povinnost provést srovnání kvalifikace žalobce vyplývající z jeho diplomů a z jeho odborné praxe s kvalifikací, kterou dokládá titul doktor práv nebo titul licenciát v oboru právo udělený belgickou univerzitou, a případně mu uložit vyrovnávací opatření upravené v článku 14 směrnice 2005/36?“

21. Alain Brouillard žalobou u předkládajícího soudu napadl i uvedené rozhodnutí Francouzského společenství ze dne 27. října 2011. Dotčená žaloba na neplatnost, která není předmětem původního řízení, byla zamítnuta dne 15. května 2014.

22. Písemná vyjádření předložili A. Brouillard, belgická a italská vláda a Evropská komise. Alain Brouillard, belgická vláda a Komise přednesl ústní vyjádření na jednání konaném dne 25. března 2015.

Analýza

Úvodní poznámky

23. Podstatou prvních třech otázek předkládajícího soudu je, zda se v původním řízení použijí zásady volného pohybu a směrnice 2005/36. Nejprve se budu zabývat otázkou, zda skutkové okolnosti původního řízení představují čistě vnitrostátní situaci, na niž nelze použít článek 45 SFEU (první otázka). Poté posoudím, zda čl. 45 odst. 4 SFEU vylučuje použití ostatních ustanovení uvedeného článku a směrnice 2005/36 v původním řízení (třetí otázka). Dále posoudím otázku, zda je funkce referendáře Cour de cassation „regulovaným povoláním“ ve smyslu směrnice 2005/36 (druhá otázka). Odpověď na posledně jmenovanou otázku bude rozhodující pro určení, zda se uvedená směrnice použije v původním řízení.

24. Čtvrtou a pátou otázku je třeba zkoumat společně. Obě se v podstatě týkají toho, zda zásady volného pohybu a směrnice 2005/36, jsou-li použitelné v původním řízení, brání výběrové komisi odmítnout žádost A. Brouillarda o účast v dotčeném výběrovém řízení z důvodu, že nemá požadovanou akademickou kvalifikaci, *ač* taková kvalifikace není vyhodnocena z hlediska znalostí a schopností A. Brouillarda na základě jeho vysokoškolského vzdělání a odborné praxe a není mu případně uloženo vyrovnávací opatření podle článku 14 směrnice 2005/36.

25. Než přistoupím k analýze uvedených otázek, je třeba uvést tři poznámky.

26. Zaprvé souhlasím s belgickou a italskou vládou, že se původní řízení týká přístupu k zaměstnání ve veřejné správě v Belgii, a nikoli přístupu k samostatné výdělečné činnosti v uvedeném státě. Článek 49 SFEU tedy není relevantní, a svou analýzu tudíž omezím na článek 45 SFEU a směrnici 2005/36.

27. Zadruhé, předkládající soud má patrně za to, že článek 4 a čl. 13 odst. 1 směrnice 2005/36 mají vertikální přímý účinek a že se A. Brouillard z tohoto důvodu může v původním řízení přímo dovolávat uvedených ustanovení. Uvedený předpoklad je správný. Dotčená ustanovení bezpodmínečně a dostatečně přesně stanoví, že příslušné orgány členského státu jsou povinny umožnit v tomto státě výkon povolání, které je podmíněno určitou odbornou kvalifikací, za stejných podmínek jako svým státním příslušníkům, pokud je dotčená osoba kvalifikována vykonávat stejné povolání v jiném členském státě [11].

28. Konečně, směrnice 2005/36 nezavádí harmonizaci podmínek výkonu regulovaných povolání v členských státech. Uvedená směrnice namísto toho stanoví mechanismus uznávání odborných kvalifikací. Umožňuje oprávněným osobám, aby měly v tomto členském státě přístup ke stejnému povolání, pro které získaly kvalifikaci v domovském členském státě, a vykonávaly je v hostitelském členském státě za stejných podmínek jako jeho státní příslušníci [12]. Za předpokladu, že jsou splněny všechny ostatní podmínky pro použití směrnice 2005/36 (mimo jiné, že je funkce referendáře Cour de cassation „regulovaným povoláním“), se tudíž A. Brouillard může dovolávat uvedené směrnice pouze

11 — Obdobně viz rozsudky Beuttenmüller, C-102/02, EU:C:2004:264, bod 55 [pokud jde o čl. 3 písm. a) směrnice 89/48], a Aslanidou, C-142/04, EU:C:2005:473, bod 33 [pokud jde o čl. 3 písm. a) směrnice Rady 92/51/EHS ze dne 18. června 1992 o druhém obecném systému pro uznávání odborného vzdělávání a přípravy, kterou se doplňuje směrnice 89/48/EHS (Úř. věst. L 209, s. 25; Zvl. vyd. 05/02, s. 47), který v zásadě odpovídá čl. 3 písm. a) směrnice 89/48].

12 — Viz články 1 a 4 směrnice 2005/36. „Hostitelským členským státem“ A. Brouillarda ve smyslu uvedených ustanovení je ve skutečnosti jeho domovský členský stát (Belgie).

tehdy, má-li odbornou kvalifikaci vyžadovanou pro výkon činnosti ve Francii, která je srovnatelná s činností referendáře Cour de cassation [13]. Mám však za to, že funkce referendáře Cour de cassation není regulovaným povoláním, a směrnice 2005/36 se tedy v původním řízení nepoužije [14]. Dojde-li Soudní dvůr ke stejnému závěru, nebude se muset předkládající soud uvedenou otázkou zabývat.

Představují skutkové okolnosti původního řízení „čistě vnitrostátní situaci", na niž se nevztahuje článek 45 SFEU? (první otázka)

29. Belgická vláda tvrdí, že se článek 45 SFEU v původním řízení nepoužije, protože původní řízení nemá dostatečný vztah k unijnímu právu. Alain Brouillard sice zakládá svůj nárok na účast ve výběrovém řízení na vysokoškolském titulu získaném v jiném členském státě, dotčený studijní program však absolvoval dálkově.

30. Tento argument belgické vlády mne nepřesvědčil.

31. Z ustálené judikatury vyplývá, že ustanovení Smlouvy o volném pohybu nelze použít na činnosti, které jsou ve všech ohledech omezeny na jediný členský stát [15]. Uvedených ustanovení se však mohou domáhat i státní příslušníci daného členského státu, pokud jsou ve vztahu k členskému státu původu v situaci, kterou lze přirovnat k situaci jakýchkoli jiných osob, kterým přísluší práva a svobody zaručené primárním unijním právem, protože legálně pobývali na území jiného členského státu a získali zde odbornou kvalifikaci [16]. Obecně řečeno, volného pohybu pracovníků by nebylo možné plně dosáhnout, pokud by členské státy měly možnost odepřít volný pohyb vlastním státním příslušníkům, kteří využili unijního práva a získali odbornou kvalifikaci v jiných členských státech. To platí zejména tehdy, když takoví státní příslušníci získali v jiných státech vysokoškolské vzdělání, které doplňuje jejich základní vzdělání a odbornou přípravu a které zamýšlejí využít po návratu do země původu [17].

32. Alain Brouillard se dovolává vysokoškolského titulu, který získal v akademické instituci ve Francii. Uplatnil tak právo využít služeb vzdělávání nabízených univerzitou v jiném členském státě. Z tohoto důvodu mám za to, že pro odpověď na otázku, zda se v původním řízení použije článek 45 SFEU, není podstatné, zda došlo k fyzickému přeshraničnímu pohybu za účelem dané odborné kvalifikace. Předpokládejme například, že student, který má bydliště v jednom členském státě, studuje dálkově ve vzdělávací instituci se sídlem v jiném členském státě. V sídle dané instituce má poté složit závěrečnou ústní zkoušku. Ze zdravotních důvodů však nemůže na zkoušku odcestovat. Daná vzdělávací instituce, které nabízí dálkové studium, mu umožní ústní zkoušku složit z domova prostřednictvím videokonference. Zkoušku skutečně složí a získá tak odbornou kvalifikaci. Nevidím žádný důvod, proč by takový student neměl mít možnost dovolávat se následně ustanovení článku 45 SFEU, jak je vykládán judikaturou uvedenou v bodě 31 tohoto stanoviska.

33. V každém případě v odpovědi na otázku, která mu byla položena na jednání, A. Brouillard výslovně uvedl, že se dne 10. července 2010 dostavil na univerzitu v Poitiers, aby zde složil tříhodinovou ústní zkoušku. Přísluší sice vnitrostátnímu soudu, aby s konečnou platností posoudil skutkové okolnosti věci, Soudní dvůr však zde může vycházet (z takřka jistého) předpokladu, že skutečně došlo k nějakému přeshraničnímu pohybu a s ohledem na skutkové okolnosti věci tedy nejde o čistě vnitrostátní situaci.

13 — To však Belgii nebrání, aby mu uložila absolvování adaptačního období nebo složení zkoušky způsobilosti podle článku 14 směrnice 2005/36.

14 — Viz body 48 až 57 tohoto stanoviska.

15 — Viz mimo jiné rozsudky López Brea a Hidalgo Palacios, spojené věci C-330/90 a C-331/90, EU:C:1992:39, body 7 až 9, a Steen, C-332/90, EU:C:1992:40, bod 9.

16 — Viz mimo jiné rozsudky Knoors, 115/78, EU:C:1979:31, bod 24; Kraus, C-19/92, EU:C:1993:125, bod 15; a Fernández de Bobadilla, C-234/97, EU:C:1999:367, bod 30.

17 — Rozsudek Kraus, C-19/92, EU:C:1993:125, body 16 a 17.

Brání čl. 45 odst. 4 SFEU použití ostatních ustanovení uvedeného článku a směrnice 2005/36 v původním řízení? (třetí otázka)

34. Předkládající soud se táže, zda funkce referendáře Cour de cassation představuje „zaměstnání ve veřejné správě“ ve smyslu čl. 45 odst. 4 SFEU.

35. Vzhledem k základní povaze zásad volného pohybu a rovnosti zacházení s pracovníky v Evropské unii by dosah uvedené výjimky neměl překračovat původní účel, kterým bylo ponechat členským státům možnost omezit připuštění cizích státních příslušníků k některým zaměstnáním ve veřejné správě, jež u takových zaměstnanců předpokládají existenci zvláštního vztahu solidarity vůči státu, jakož i vzájemnost práv a povinností, jež jsou základem vazby státní příslušnosti [18]. Výjimka uvedená v čl. 45 odst. 4 SFEU se tedy týká pouze přístupu cizích státních příslušníků k některým funkcím ve veřejné správě členského státu [19].

36. Alain Brouillard je *belgický* státní příslušník, který se domáhá přístupu k funkci ve veřejné správě v *Belgii*. Z toho vyplývá, že mu Belgie nemůže z důvodu čl. 45 odst. 4 SFEU odepřít ochranu, které se A. Brouillard dovolává na základě prvních třech pododstavců čl. 45 odst. 4 SFEU. Článek 45 odst. 4 SFEU tedy nebrání použití směrnice 2005/36 v původním řízení.

37. V případě odlišných skutkových okolností by mohlo být nutné zodpovědět otázku, zda funkce referendáře Cour de Cassation představuje „zaměstnání ve veřejné správě“ ve smyslu čl. 45 odst. 4 SFEU. Zúčastněné subjekty věnovaly této otázce ve svých písemných i ústních vyjádřeních značnou pozornost. Proto se jí budu stručně zabývat.

38. Mám za to, že funkce referendáře není „zaměstnáním ve veřejné správě“ ve smyslu čl. 45 odst. 4 SFEU.

39. Jako odchylku od základní zásady volného pohybu pracovníků je třeba čl. 45 odst. 4 SFEU vykládat striktně [20].

40. Ve věci Komise v. Belgie [21], belgická vláda tvrdila, že „zaměstnání ve veřejné službě“ je institucionální pojem, který neodpovídá pojmu „výkon veřejné moci“ v nynějším článku 51 SFEU [22]. Důležitá je tedy podle mého názoru totožnost zaměstnavatele, a nikoli povaha činnosti vykonávané zaměstnancem.

41. Soudní dvůr uvedený argument odmítl a zvolil funkční výklad pojmu „zaměstnání ve veřejné službě“. Článek 45 odst. 4 se použije pouze potud, pokud se dotčený pracovník 1) přímo či nepřímo podílí na výkonu pravomocí stanovených veřejným právem a 2) plní povinnosti, jejichž účelem je zabezpečit obecné zájmy státu a obecně veřejné moci [23]. Rozhodující tedy je, zda daná funkce je či není typická pro konkrétní činnosti ve veřejné správě, je-li její součástí výkon veřejnoprávních pravomocí a odpovědnost za zabezpečení obecných zájmů státu [24].

18 — Rozsudek Alevizos, C-392/05, EU:C:2007:251, body 69 a 70 a citovaná judikatura. Uvedené vymezení vychází z rozsudku Mezinárodního soudního dvora Nottebohm (rozsudek ze dne 6. dubna 1955, Second Phase, I. C. J. Reports 1955, s. 4 a 23).

19 — Viz rozsudky Grahame a Hollanders, C-248/96, EU:C:1997:543, bod 32, a Österreichischer Gewerkschaftsbund, C-195/98, EU:C:2000:655, bod 36.

20 — Viz mimo jiné rozsudky Colegio de Oficiales de la Marina Mercante Española, C-405/01, EU:C:2003:515, bod 41, a Komise v. Řecko, C-460/08, EU:C:2009:774, bod 29.

21 — Rozsudek 149/79, EU:C:1980:297.

22 — Podle uvedeného článku se ustanovení SFEU o svobodě usazování nevztahují na činnosti, které jsou „spjaty, i když jen příležitostně, s výkonem veřejné moci“. Článek 62 SFEU stanoví, že uvedená výjimka se použije i na volný pohyb služeb.

23 — Rozsudek Komise v. Belgie, 149/79, EU:C:1980:297, bod 10.

24 — Rozsudek Komise v. Belgie, 149/79, EU:C:1980:297, bod 12.

42. Na základě informací, které má Soudní dvůr k dispozici, nesouhlasím s belgickou a italskou vládou, že zaměstnání referendáře belgického Cour de cassation splňuje první podmínku.

43. Mám za to, že funkce prvního předsedy, předsedy a soudce Cour de cassation na jedné straně a generálního prokurátora, prvního generálního advokáta a generálních advokátů u uvedeného soudu na straně druhé jsou skutečně typické pro specifické činnosti ve veřejné správě spočívající ve správě soudnictví [25]. Osoby v uvedených funkcích rozhodují o opravných prostředcích podaných k Cour de cassation, který je v Belgii soudem posledního stupně v občanskoprávních a trestněprávních věcech, nebo poskytují nezávislé odborné poradenství (formální stanoviska) k těmto opravným prostředkům. Součástí výkonu uvedených funkcí je navíc plnění povinností, jejichž účelem je chránit obecné zájmy státu zajišťováním dodržování práva v rámci soudních sporů mezi soukromými osobami i v rámci sporů, jichž se účastní orgány veřejné moci.

44. Z písemného i ústního vyjádření belgické vlády vyplývá, že referendáři Cour de cassation poskytují takovým soudním úředníkům pomoc a podporu. Jejich základní funkcí je zkoumat věci projednávané uvedeným soudem, provádět právní rešerše a napomáhat těmto úředníkům při vypracování rozsudků a stanovisek.

45. Belgická vláda na jednání potvrdila, že referendáři Cour de cassation *nemají* pravomoc přijímat žádná soudní rozhodnutí (ani se podílet na jejich přijetí), nemohou při jednání klást otázky účastníkům ani nemají poslední slovo, pokud jde o právní odůvodnění rozsudků a stanovisek. Referendáři plní úkoly výhradně pod dozorem soudních úředníků, pro které pracují a kteří nesou výhradní odpovědnost za rozsudky a stanoviska, která vydají. Podpůrné a přípravné funkce referendářů se tedy patrně nijak nedotýkají svobodného výkonu soudní pravomoci těmito úředníky.

46. Ačkoli jde tedy v konečném důsledku o skutkovou otázku, jejíž zodpovězení případně přísluší předkládajícímu soudu, mám s ohledem na výše uvedené za to, že úkoly referendářů jsou příliš vzdáleny podstatě veřejné správy spočívající ve správě soudnictví, aby bylo možné mít za to, že se (byť i jen nepřímo) podílejí na výkonu pravomocí svěřených vnitrostátním právem [26].

47. Tvrzení belgické vlády, že článek 310 code judiciare formálně kvalifikuje referendáře Cour de cassation jako „členy“ daného soudu a že tyto osoby částečně podléhají stejným zákonným pravidlům jako soudci a jiní soudní úředníci, pokud jde mimo jiné o jmenování a odměňování, dovolenou, „privilège de juridiction“ [27] a zákaz výkonu (některých) mimosoudních funkcí, nemají podle mého názoru takovou váhu, aby jimi byl uvedený závěr zpochybněn. Takové aspekty se netýkají přímo povahy úkolů, které referendáři ve skutečnosti plní.

Je funkce referendáře belgického Cour de cassation „regulovaným povoláním“ ve smyslu směrnice 2005/36? (druhá otázka)

48. Odpověď na otázku, zda se v původním řízení použije směrnice 2005/36, závisí také na tom, zda je funkce referendáře Cour de cassation „regulovaným povoláním“ ve smyslu čl. 3 odst. 1 písm. a) směrnice 2005/36. To naopak závisí na otázce, zda jsou přístup k takovému povolání a jeho výkon podmíněny „určitou odbornou kvalifikací“ [28].

25 — V tomto smyslu viz stanovisko generálního advokáta Cruze Villalóna ve věci Komise v. Portugalsko, C-52/08, EU:C:2010:514, bod 41.

26 — Obdobně, pokud jde o odchylku od článku 51 SFEU, viz rozsudky Reyners, 2/74, EU:C:1974:68, bod 53 (pokud jde o advokáty v Belgii); Thijssen, C-42/92, EU:C:1993:304, bod 22 (pokud jde o „pověřené komisaře“ u belgického inspektorátu pojišťovnictví), a Peñarroja Fa, spojené věci C-372/09 a C-373/09, EU:C:2011:156, bod 44 (pokud jde o soudní znalce ve Francii).

27 — Některé trestné činy soudních úředníků jsou v Belgii projednávány v prvním stupni odvolacími soudy (článek 479 trestního řádu).

28 — Je nesporné, že funkce referendáře Cour de cassation není povoláním, které vykonávají členové sdružení či organizací uvedených v příloze I směrnice 2005/36. Nelze ji tedy považovat za regulované povolání na základě čl. 3 odst. 1 písm. a) poslední věty ve spojení s čl. 3 odst. 2 uvedené směrnice.

49. Zaprvé skutečnost, že je uvedené zaměstnání předmětem zvláštní belgické právní úpravy státní služby, je irelevantní, pokud jde o určení, zda se jedná o regulované povolání ve smyslu směrnice 2005/36 [29].

50. Dále je irelevantní také argument belgické vlády, že funkce referendáře není uvedena na seznamu regulovaných povolání zveřejněném Komisí. Uvedený seznam netvoří součást závazného unijního aktu, a má tedy ryze informativní povahu.

51. Komise argumentuje, že jmenování referendářem Cour de cassation není podmíněno „určitou odbornou kvalifikací“ ve smyslu čl. 3 odst. 1 písm. a) směrnice 2005/36. Doktorát či licenciát v oboru právo nebo magisterský titul v oboru právo jsou obecné diplomy, které umožňují přístup k velkému počtu povolání. Součástí procesu výběru referendářů navíc není zkouška, která by byla podkladem vydání osvědčení způsobilosti.

52. S touto analýzou souhlasím.

53. Některé z definic uvedených v článku 3 směrnice 2005/36 poskytují užitečná vodítka pro výklad pojmu „určitá odborná kvalifikace“. Podle čl. 3 odst. 1 písm. b) zahrnuje odborná kvalifikace kvalifikaci doloženou dokladem o dosažené kvalifikaci a čl. 3 odst. 1 písm. c) stanoví, že dokladem o dosažené kvalifikaci jsou mimo jiné diplomy „[prokazující], že jeho držitel úspěšně dokončil odbornou přípravu získanou převážně [v Evropské unii]“. Článek 3 odst. 1 písm. e) směrnice 2005/36 navíc stanoví, že „regulovaným vzděláváním a odbornou přípravou“ se rozumí „příprava, která je *zaměřena speciálně* na výkon určitého povolání a zahrnuje studium, které je případně doplněno odbornou přípravou nebo zkušební praxí nebo praxí pod dohledem“ [30].

54. Na základě výše uvedených skutečností mám za to, že ne každé vysokoškolské studium lze považovat za určitou odbornou kvalifikaci ve smyslu směrnice 2005/36. Pod uvedený pojem spadají pouze takové studijní programy, které mají speciálně za cíl připravit kandidáty na výkon určitého povolání a osvědčují úspěšné dokončení odborné přípravy absolvované především v Evropské unii.

55. Akademická kvalifikace, která je podmínkou jmenování referendářem Cour de cassation, není zaměřena speciálně na přípravu osob na práci referendáře uvedeného soudu, nýbrž umožňuje přístup k celé řadě povolání. Vzhledem k obecné povaze neosvědčuje taková kvalifikace dokončení určité odborné přípravy, a nepředstavuje tedy „určitou odbornou kvalifikaci“. Alain Brouillard se tedy v původním řízení nemůže dovolávat směrnice 2005/36.

56. Na uvedeném závěru nic nemění ani skutečnost, že referendáři jsou vybíráni ve výběrovém řízení, jehož součástí je srovnávací hodnocení kandidátů. V rozsudku Rubino Soudní dvůr konstatoval, že skutečnost, že dotyčná osoba byla vybrána na základě řízení směřujícího k výběru předem vymezeného počtu osob spíše na základě srovnávacího hodnocení uchazečů než uplatněním absolutních kritérií, ve kterém je udělen doklad o kvalifikaci, jehož platnost je striktně časově omezena, nelze považovat za odbornou kvalifikaci ve smyslu čl. 3 odst. 1 písm. b) směrnice 2005/36 [31].

57. Závěr, ke kterému jsem dospěla výše, není dotčen ani normou stanovenou v článku 259l code judiciare, podle níž je jmenování referendářů Cour de cassation definitivní až po uplynutí doby tří let po vzniku funkce. Je pravda, že za jistých okolností může být určité povolání považováno za regulované, je-li pro něj požadováno určité období povinné odborné přípravy. Například v rozsudku Burbaud došel Soudní dvůr k závěru, že pozice ředitele francouzské veřejné nemocnice je regulovaným povoláním. Uvedený závěr vychází v zásadě ze skutečnosti, že francouzské právo vyhrazuje přístup k uvedenému povolání absolventům kurzu v École nationale de la santé publique, kteří složili

29 — Rozsudek Burbaud, C-285/01, EU:C:2003:432, body 42 a 43 a citovaná judikatura.

30 — Kurziva provedena autorem stanoviska.

31 — Rozsudek Rubino, C-586/08, EU:C:2009:801, bod 32.

závěrečnou zkoušku osvědčující nezbytné teoretické a praktické znalosti práce v řízení nemocnice [32]. Uvedené požadavky však nejsou srovnatelné s požadavky stanovenými vnitrostátními předpisy v projednávané věci. Belgická vláda na jednání potvrdila, že uvedené předpisy nevytvářejí žádný specifický program odborné přípravy, po jejímž dokončení by úspěšní kandidáti získali doklad o požadované odborné kvalifikaci. Ze znění článku 259l vyplývá, že doba třech let po jmenování do funkce je zamýšlena jako doba zkušební, během níž mohou soudní úředníci, jimž jsou referendáři podřízeni, ověřit, zda tito referendáři plní řádně své úkoly a rozhodnout tak o jejich definitivním jmenování [33].

Jaké povinnosti vyplývají pro výběrovou komisi z článku 45 SFEU? (čtvrtá a pátá otázka)

58. Dospěla jsem k závěru, že směrnice 2005/36 není v původním řízení použitelná. Má analýza čtvrté a páté otázky je tedy omezena na článek 45 SFEU. Byla výběrová komise podle uvedeného ustanovení povinna ověřit, zda má A. Brouillard na základě své akademická kvalifikace ve spojení s odbornou praxí znalosti a schopnosti rovnocenné těm, které dokládají tituly doktora, licenciáta či magistra udělené v Belgii v oboru právo?

59. Při neexistenci harmonizovaných podmínek přístupu k dotčenému povolání nebrání unijní právo členskému státu, aby podmiňoval jmenování do funkce referendáře jednoho ze svých soudů určitými znalostmi a kvalifikací, které prokazují vhodnost pro danou funkci [34]. Taková pravomoc nicméně musí být vykonávána způsobem, který respektuje základní svobody zaručené Smlouvami [35].

60. Z ustálené judikatury vyplývá, že orgány členského státu jsou povinny, přezkoumávají-li žádost o připuštění k povolání, k němuž je podle vnitrostátního práva přístup podmíněn získáním určitého diplomu nebo odborné kvalifikace, vzít v úvahu odbornou kvalifikaci dotyčné osoby tím, že provedou srovnání mezi jednak kvalifikací osvědčenou jejími diplomy, osvědčeními nebo jinými doklady o dosažené odborné kvalifikaci, jakož i její relevantní odbornou praxí, a jednak odbornou kvalifikací požadovanou vnitrostátními právními předpisy pro výkon tohoto povolání [36].

61. Tento přezkum řízení musí orgánům dotčeného členského státu umožnit, aby objektivně zjistily, zda zahraniční diplom osvědčuje, že jeho držitel má znalosti a dovednosti, když ne totožné, tak alespoň rovnocenné se znalostmi a kvalifikací osvědčovanými vnitrostátním diplomem. Takové posouzení musí být provedeno výlučně ve světle úrovně znalostí a kvalifikace, které lze u takové osoby předpokládat na základě takového diplomu, s přihlédnutím k povaze a délce studia a praktické přípravy, k nimž se diplom vztahuje [37]. Znalosti osvědčené diplomem uděleným v jiném členském státě a kvalifikace nebo odborné zkušenosti získané v jiných členských státech, jakož i zkušenosti získané v členském státě, ve kterém žadatel žádá o zapsání, je navíc nutné přezkoumat ve vztahu k odborné kvalifikaci požadované právními předpisy hostitelského členského státu [38].

32 — Rozsudek Burbaud, C-285/01, EU:C:2003:432, body 44 až 53.

33 — Uvedené období tedy není srovnatelné s praxí, kterou je nutné absolvovat pro přijetí do advokátní komory. Viz rozsudky Morgenbesser, C-313/01, EU:C:2003:612, bod 51, a Peśla, C-345/08, EU:C:2009:771, bod 23.

34 — Viz mimo jiné rozsudky Vlassopoulou, C-340/89, EU:C:1991:193, bod 9 a citovaná judikatura, a Fernández de Bobadilla, C-234/97, EU:C:1999:367, bod 11.

35 — Viz mimo jiné rozsudek Mac Quen a další, C-108/96, EU:C:2001:67, body 24 a 25.

36 — Viz rozsudky Vlassopoulou, C-340/89, EU:C:1991:193, bod 16, a Morgenbesser, C-313/01, EU:C:2003:612, bod 57.

37 — Viz rozsudky Vlassopoulou, C-340/89, EU:C:1991:193, bod 17, a Morgenbesser, C-313/01, EU:C:2003:612, body 66 a 68.

38 — Rozsudek Peśla, C-345/08, EU:C:2009:771, bod 45 a citovaná judikatura.

62. Jestliže praktické zkušenosti s výkonem souvisejících činností mohou zvyšovat znalosti uchazeče, je na příslušných vnitrostátních orgánech, aby zohlednily veškeré praktické zkušenosti užitečné pro výkon povolání, ke kterému je žádán přístup. Konkrétní hodnota, kterou je třeba této zkušenosti přisoudit, musí být příslušným orgánem určena ve světle vykonávaných specifických funkcí, znalostí získaných a uplatňovaných při výkonu těchto funkcí, jakož i odpovědnosti a stupně nezávislosti svěřených dotyčné osobě [39].

63. V rámci takového hodnocení může členský stát zohlednit objektivní rozdíly týkající se jak právního rámce dotčeného povolání v členském státě původu, tak oblasti jeho činnosti [40]. Pokud jde o povolání v oblasti práva, může tedy členský stát provádět srovnávací hodnocení diplomů s přihlédnutím k určeným rozdílům mezi dotčenými vnitrostátními právními systémy. Pokud je na základě takového srovnání zřejmé, že rovnocennost mezi těmito znalostmi a kvalifikací a znalostmi a kvalifikací požadovanými vnitrostátními předpisy je pouze částečná, má hostitelský členský stát právo požadovat po dotyčné osobě, aby prokázala, že získala chybějící znalosti a kvalifikaci (například praxí) [41].

64. Alain Brouillard patrně nezískal úplné právní vzdělání ve smyslu uplatňovaném v Belgii. Při jednání zejména potvrdil, že součástí ročního odborného studia absolvovaného na univerzitě v Poitiers nebyly žádné předměty týkající se belgického práva. Připustil dále, že součástí předmětného studia nebyly obory správního ani pracovního práva, které jsou podle názoru komise Francouzského společenství pro uznávání rovnocennosti diplomů nezbytné pro absolvování 2. cyklu studia práva v uvedeném společenství.

65. Roční odborné studium, které absolvoval A. Brouillard, je však vysokoškolským studiem pokrývajícím určité aspekty právní odborné přípravy. Mělo tedy *prima facie* alespoň nějaký význam, pokud jde o úroveň kvalifikace nezbytnou pro referendáře Cour de cassation.

66. Alain Brouillard se navíc u belgických orgánů dovolával na podporu své kvalifikace pro dotyčnou funkci nejen své akademické kvalifikace, ale také celé své praxe [42]. Má za to, že několik let zaměstnání v oddělení Cour de cassation pro dokumentační činnost a zajišťování souladu znění dokumentů, jehož součástí byla i podstatná část činností prováděných referendáři, mu ve spojení s jeho akademickou kvalifikací zajišťuje znalosti a schopnosti rovnocenné těm, které jsou požadovány pro jmenování referendářem.

67. Z tohoto důvodu [43] byla výběrová komise povinna vyhodnotit, zda znalosti a schopnosti, které A. Brouillard získal během celé své praxe, včetně zaměstnání v oddělení Cour de cassation pro dokumentační činnosti a zajišťování souladu znění dokumentů, dostatečně prokazují, že má kvalifikaci, již patrně nemůže doložit pouze svými diplomy.

68. Pochybuji o tom, zda rozhodnutí dotčené v původním řízení odpovídá takovým zásadám, neboť výběrová komise patrně vycházela výlučně ze skutečnosti, že A. Brouillard nemá akademickou kvalifikaci požadovanou pro jmenování referendářem. Přísluší však předkládajícímu soudu, aby o tom ve světle všech okolností relevantních v projednávané věci rozhodl.

39 — Rozsudek Vandorou a další, spojené věci C-422/09, C-425/09 a C-426/09, EU:C:2010:732, body 67 až 69.

40 — Pokud jde o A. Brouillarda, „členským státem jeho původu“ je ve skutečnosti Francie, kde absolvoval roční odborné magisterské studium, kterého se dovolává v původním řízení. Jeho „hostitelským členským státem“ je Belgie (viz poznámku pod čarou 12).

41 — Rozsudky Vlassopoulou, C-340/89, EU:C:1991:193, body 18 až 20, a Morgenbesser, C-313/01, EU:C:2003:612, body 69 až 71.

42 — To patrně potvrzuje dopis, který A. Brouillard zaslal prvnímu předsedovi Cour de cassation dne 24. května 2011 a který je součástí vnitrostátního spisu předloženého Soudnímu dvoru.

43 — Z judikatury, na niž odkazuji v bodech 60 až 63 tohoto stanoviska, nemůže vyplývat, že existence jakékoli kvalifikace získané v jiném členském státě, bez ohledu na míru relevance pro přístup k dotyčnému povolání a jeho výkonu, vyžaduje vždy posouzení odborné praxe získané v hostitelském členském státě nebo jinde. Takový požadavek by byl nepřiměřený.

Závěry

69. Ze všech výše uvedených důvodů Soudnímu dvoru navrhuji, aby na otázky Conseil d'État (Belgie) odpověděl takto:

1) Článek 45 SFEU se použije v situaci, kdy belgický státní příslušník, který má bydliště v Belgii a nevykonával pracovní činnost v jiném členském státě, dokládá na podporu své žádosti o účast ve výběrovém řízení na referendáře belgického Cour de cassation, mimo jiné, kvalifikaci, kterou získal na francouzské univerzitě.

2) Členský stát se nemůže dovolávat výjimky stanovené v čl. 45 odst. 4 SFEU proti svému vlastnímu státnímu příslušníkovi, a výše popsaná situace tedy není z tohoto důvodu vyňata z oblasti působnosti směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/36/ES ze dne 7. září 2005 o uznávání odborných kvalifikací.

3) Funkce referendáře belgického Cour de cassation není „regulovaným povoláním" ve smyslu čl. 3 odst. 1 písm. a) směrnice 2005/36.

4) Článek 45 SFEU brání orgánu veřejné moci členského státu, aby nepřipustil uchazeče do veřejného výběrového řízení na referendáře z důvodu, že není držitelem doktorátu, licenciátu či magisterského titulu v oboru právo uděleného univerzitou takového členského státu nebo vysokoškolského titulu získaného v zahraničí a uznaného za rovnocenný jiným orgánem veřejné moci takového státu, aniž by ověřil, zda má s ohledem na veškerou akademickou kvalifikaci, včetně jakékoli kvalifikace udělené v jiném členském státě, která je dostatečně relevantní pro přístup k takovému zaměstnání a jeho výkonu, ve spojení s odbornou praxí, dostatečné znalosti a schopnosti.